

بررسی عوامل هویت‌ساز در ساخت باغ موزه استان فارس

علی شمس‌الدینی^{۱*}، علیرضا دلپسند^۲، احمد ترکمان^۳

۱- دکتری شهرسازی، عضو هیئت علمی، گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران (Ali-shamsoddini@yahoo.com)

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران (alidelus@yahoo.com)

۳- دکتری معماری، عضو هیئت علمی، گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران (ahmadtorkamon@miau.ac.ir)

چکیده

این پژوهش به دنبال بررسی عوامل هویت‌ساز در ساخت باغ موزه استان فارس است. بدین منظور هدف اصلی بررسی تاثیر استفاده از مصالح بومی، شاخص‌های فرهنگی- بومی منطقه، نمادها و نشانه‌های هویت بخش در منطقه در کنار توجه به بافت طبیعی- انسانی استان است. روش تحقیق این پژوهش شامل مجموعه‌ای از مطالعات کتابخانه‌ای (کتاب، مقالات، منابع اینترنتی معتبر و...) و برخی روش‌های میدانی است که در آن ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه (باز و بسته)، مشاهده مستقیم و عکس برداری و... است. نتایج این پژوهش به دو شیوه کیفی (برای تحلیل مطالعات کتابخانه‌ای- ای) و کمی (برای تحلیل مطالعات میدانی از طریق پرسشنامه) بررسی و نتیجه گیری شد. تحلیل پرسشنامه‌ها با کمک نرم افزار SPSS صورت گرفته است. نتایج نشان داد که رابطه مستقیم بین هر سه مولفه استفاده از مصالح بومی، شاخص- های فرهنگی- بومی و نمادها و نشانه‌ها با ارتقا هویت بومی شهروندان استان فارس رابطه مستقیم دارد و در نتیجه فرضیه مذکور تایید گردید. بدین معنا که با استفاده از مصالحی مانند سنگ‌های طبیعی، شیشه‌های رنگین، آینه کاری و... که از خصوصیات معماری سنتی استان فارس است می‌توان به طراحی موفق مکانی دست یافت که برای شهروندان ابعاد هویت بخش القا می‌کند.

واژه‌های کلیدی: هویت، باغ ایرانی، موزه، فارس.

۱- مقدمه

هویت را می‌توان به معنایی که انسان‌ها از طریق احساسات ذهنی از وجود هر روزه خود و ارتباطات گسترده اجتماعی کسب می‌کنند، تعریف نمود. این وجود و ارتباطات نیازمند مکانی برای شکل‌گیری است. مکان‌ها، مراکز اصلی تجربه بلافصل از جهان است. اگرچه امروزه فشار فن‌آوری‌های جدید، جهانی شدن و تراکم فضا- زمان، تأثیر مکان‌ها در شکل‌دهی به هویت فردی و اجتماعی جوامع را کم رنگ کرده است، با این وجود مکان‌ها نقش بارزی در ساخت ابعاد کالبدی و نمادین هویت انسان‌ها برعهده دارند (تابان و همکاران، ۱۳۹۱).

موزه‌ها یکی از مهمترین عناصر معماری است که در آن آثار و ابنیه باستانی و میراث فرهنگی، تمدن، هنر و صنعت و سوابق هر ملت برای آیندگان به یادمان گذاشته می‌شود. به تعبیری دیگر موزه از یک سو نماد خلاقیت و ذوق و سلیقه معماران در طراحی و اجزای آن و از سوئی دیگر بیانگر هویت ملی و پیشینه تاریخی هر ملت است. در معماری جدید، موزه‌ها شکل و حجم خارجی موزه نیز اهمیت زیادی دارد و مردم به معماری آن توجه بیشتری پیدا کرده‌اند (آقا میری اصفهانی، ۱۳۸۷).

این مسئله وجود دارد که برای شناخت هرچه بهتر تاریخ کشورمان به نسل‌های آینده چه راهکارهایی در دسترس می‌باشد؟ آیا صرف اینکه در رسانه‌های دیداری و شنیداری، یا فضای مجازی به صورت یک طرفه تاریخ و گذشته کشور بیان شود می‌تواند تاثیر مناسبی در شناخت شهروندان از گذشته و هویتشان داشته باشد یا خیر؟ همچنین این مسئله وجود دارد که در صورت نیاز به فضاهایی برای معرفی ملموس تاریخ گذشته و هویت متصل به آن، چه مکان‌هایی می‌تواند کمک بیشتری به